

Prövning i Sociologi

Lärobok: Lärobok i sociologi, Johan Forsell

Så går prövningen till:

Efter att du anmält dig till prövningen via länken på Sundsgymnasiets hemsida, skall du inom en vecka mejla ansvarig lärare och etablera kontakt. Om inte detta görs stryks din anmälan per automatik.

Efter att du bekräftat din anmälan går du och ansvarig lärare igenom vad som förväntas av dig. Du får information om det centrala innehållet samt kunskapskraven för kursen. Ansvarig lärare informerar dig om lämpligt läromedel för inläsning av kursen.

Ramverket för en prövningsperiod är 4 veckor.

1. Inlämningsuppgift Mikrosociologi.
Lyssna på en sommarpratare i P1 och analysera personen utifrån begrepp och teorier i kap. 2. Omfattning: 3-4 sidor. <https://sverigesradio.se/sida/avsnitt?programid=2071>
2. Muntligt prov i Makrosociologi.
Kapitel 1 och 4. Redovisas samtidigt som uppgift 3.
3. Enkätundersökning – klass.
Kapitel 5. Muntlig redovisning med power point som stöd. Redovisas samtidigt som uppgift 2.
4. Fältstudie – observation av genus.
Kapitel 7. Redovisa genom photostory.
5. Argumenterande text – etnicitet.
Kapitel 6. Omfattning: 2-3 sidor. Aktuellt ämne i samråd med prövande lärare.

1. Mikrosociologi

Hur blir vi människor? Hur skapar vi vår identitet?

Ur ett sociologiskt perspektiv ska du som första uppgift studera en annan person och förklara denne med hjälp av olika sociologiska begrepp.

Du ska välja en sommarpratare att lyssna på, länk finns på första sidan.

Se till att du är väl förtrogen med begrepp och teorier från läroboken. Anteckna medan du lyssnar.

Du ska sedan börja analysera personen i fråga genom att använda följande begrepp:

1. Identitet, socialisation, agenter, social interaktion. Här handlar det om att se vem personen är, vilka som har funnits omkring personen och hur de har påverkat henne/honom samt i vilken miljö hon/han har utvecklats inom. Redogör genom att ge exempel från boken/programmet.
2. Social identitet, position, förväntningar, roller, rollernas betydelse, sanktion, rollkonflikt. Här handlar det om att se hur personen har betett sig i olika situationer och förklara hur hon/han har påverkats i olika sociala sammanhang. Koppla begreppen till exempel ur berättelsen.
3. Redogör för hur personen har utvecklats och skapat sin identitet i termerna av Jaget och maskerna, Spegeljaget och stämplingsteori. Koppla detta till

personens berättelse. Du behöver kanske tolka in, läsa mellan raderna, se till vad som sägs och inte sägs.

4. Övriga sociologiska begrepp och teorier samt egna slutsatser och åsikter får vävas in i texten.

Försök att vara objektiv och ta hänsyn till allt, även självklarheter. Se dig själv som sociolog som studerar människor. Fundera på det som sägs och inte sägs. Läs mellan raderna. Analysera. Tolka. Det är din uppfattning av personen du ska skriva. Din text som ska omfatta 3-4 sidor (1.5 radavstånd, Times New Roman) där du redovisar begrepp markerade med fetstil och knyter det till personens identitet.

	E	C	A
Sociala strukturer	Beskriver översiktligt.	Beskriver utförligt.	Beskriver utförligt och nyanserat.
Påverkan	Beskriver översiktligt.	Beskriver utförligt.	Beskriver utförligt och nyanserat.
Diskussion, argument (Analys)	Diskuterar översiktligt, ger enkla argument, enkla reflektioner, förklarar enkla samband, drar enkla slutsatser.	Diskuterar utförligt, ger välgrundade argument, välgrundade reflektioner, förklarar samband, drar välgrundade slutsatser.	Diskuterar utförligt och nyanserat, ger välgrundade och nyanserade argument, välgrundade och nyanserade reflektioner, förklarar komplexa samband, drar välgrundade slutsatser.
Begrepp, teori	Använder med viss säkerhet.	Använder med viss säkerhet.	Använder med säkerhet, värderar och argumenterar.

2. Makrosociologi – Hur samhället påverkar

Det här området handlar om hur samhället påverkar oss. Människan lever i samhället och samhället är beroende av människan, ändå utvecklas och förändras samhället på ett sätt som människan inte alltid förutsett. Vilka konsekvenser får vårt handlande? Hur förändras samhället? Kännetecknas samhället av konflikt eller samförstånd? Och vad säger de första stora sociologiska tänkarna om detta?

	E	C	A
Samhällsförhållanden, strukturer	Beskriver översiktligt	Beskriver utförligt	Beskriver utförligt och nyanserat
Påverkan	Beskriver översiktligt	Beskriver utförligt	Beskriver utförligt och nyanserat
Begrepp, teorier, modeller	Använder med viss säkerhet	Använder med viss säkerhet	Använder med säkerhet. Värderar teorier med nyanserade omdömen, argumenterar för deras styrkor och svagheter
Analys	Diskuterar översiktligt, ger enkla argument, enkla reflektioner, förklarar enkla samband och drar enkla slutsatser	Diskuterar utförligt, ger välgrundade argument, välgrundade reflektioner, förklarar samband och drar välgrundade slutsatser	Diskuterar utförligt och nyanserat, ger välgrundade och nyanserade argument, välgrundade och nyanserade reflektioner, förklarar komplexa samband och drar välgrundade slutsatser
Källor	Söker och bearbetar med viss säkerhet, värderar med enkla omdömen	Söker och bearbetar med viss säkerhet, värderar med nyanserade omdömen	Söker och bearbetar med säkerhet, värderar med nyanserade omdömen

Exempel på frågor som ska kunna besvaras efter att ha jobbat med området:

1. Vilken funktion tycker du att religionen har idag, i Sverige och i andra delar av världen? Vad tyckte Marx, Weber, Durkheim?
2. Det sägs att religionen har tappat sin funktion att skapa integration. Hur ser du på det? Vad kan ha ersatt religionen i denna funktion? Eller är det så att det saknas integrerande krafter i vårt samhälle?
3. Hur ser Marx, Weber och Durkheim på jämlikhet, dvs på kvinnans situation?
4. Diskutera vilka typer av självmord som kan tänkas finnas i vårt samhälle. Använd Durkheims begrepp egoistiska respektive altruistiska självmord.
5. Hur skulle man sociologiskt kunna förklara varför det är äldre män som är den grupp i dagens samhälle som begår flest självmord? Varför är det unga som begår minst antal självmord? Använd begrepp som integrering.
6. Durkheim beskrev anomi som ett samhällstillstånd där det rådde obalans. Vilka tecken på anomi kan du finna i vårt samhälle idag?
7. Marx menade att historien följde ett bestämt mönster. Vad blir kvar av mänsklig kreativitet och frihet om vi i stor utsträckning är en produkt av vår samtid eller samhällsstrukturer?
8. Vilka exempel kan du hitta på olika typer av handlingar i vårt samhälle? Utgå från och exemplifiera med Webers idealtyper för handling.
9. Weber menade att det rationella tänkandet skulle sätta den moderna människan i en ”järnbur”. Vad talar för och emot att vi idag befinner oss i denna förnuftets järnbur?
10. Vilka kan orsakerna vara till samhällsförändringar? Vilka drivkrafter kan ligga bakom?
11. Vad menas med att samhällsförändringar kan få oavsedda konsekvenser? Ge exempel.
12. Kännetecknas samhället av konfliktperspektivet eller samförståndsperspektivet? Vad tycker sociologerna? Vad tycker du? Ge exempel! Motivera!

3. Uppgiftsbeskrivning – klass, enkätundersökning

För exempel och tips när man utför en enkätundersökning, se Metod s. 114–117

1. Bestäm hur du ska få fram klass.
2. Fundera på om det är något mer övergripande som kan vara av intresse för din undersökning, såsom exempelvis ålder, kön etc.
3. Nu ska du bestämma vilket område/livsstil du vill försöka koppla till klass.
4. Formulera ett antal frågor. Fundera på hur du ställer frågan och vilka svar du ”vill ha”.
5. Testa gärna din enkät på ett antal personer för att se om du behöver göra några justeringar.
6. Dela ut enkäterna.
7. Dags att sammanställa enkäterna. Räkna varje svar, koppla ihop frågorna och sammanställ dina resultat i stapeldiagram, cirkeldiagram, grafer etc.
8. Vilka samband kan du se? Vilka slutsatser kan du dra? Vilka analyser gör du? Hur blev resultatet? Diskutera och argumentera.
9. Diskutera hur teorier om klass passar in på din undersökning eller resultaten av den.
10. Diskutera metoden. Vad gick bra/mindre bra? Blev resultatet som förväntat? Varför/varför inte? Vad kunde gjorts annorlunda?
11. Muntlig redovisning med Power Point som stöd.

	E	C	A
Sociala strukturer utifrån klass: Sociala normer och kategoriseringar av människor	Eleven beskriver översiktligt sociala strukturer och normer samt kategoriseringar av människor	Eleven beskriver utförligt sociala strukturer och normer samt kategoriseringar av människor	Eleven beskriver utförligt och nyanserat sociala strukturer och normer samt kategoriseringar av människor
	Eleven diskuterar översiktligt egna och andras attityder, värderingar och handlingar. I diskussioner framför eleven enkla argument för sina åsikter samt visar respekt för andras åsikter. Dessutom gör eleven enkla reflektioner över kulturmöten och sociala processer.	Eleven diskuterar utförligt egna och andras attityder, värderingar och handlingar. I diskussioner framför eleven välgrundade argument för sina åsikter samt visar respekt för andras åsikter. Dessutom gör eleven välgrundade reflektioner över kulturmöten och sociala processer	Eleven diskuterar utförligt och nyanserat egna och andras attityder, värderingar och handlingar. I diskussioner framför eleven välgrundade argument för sina åsikter samt visar nyanserat argument för sina åsikter samt visar respekt för andras åsikter. Dessutom gör eleven välgrundade och nyanserade reflektioner över sociala processer
Analys av klass	Förklarar enkla samband och drar enkla slutsatser	Förklarar samband och drar välgrundade slutsatser	Förklarar komplexa samband och drar välgrundade slutsatser.
Metoder för att kritiskt bearbeta källor	Eleven söker och bearbetar med viss säkerhet information från olika källor samt värderar den med enkla omdömen	Eleven söker och bearbetar med viss säkerhet information från olika källor samt värderar den med nyanserade omdömen	Eleven söker och bearbetar med säkerhet information från olika källor samt värderar den med nyanserade omdömen
Begrepp, teorier, modeller	I beskrivningar och redogörelser använder eleven med viss säkerhet centrala begrepp, teorier och modeller	I beskrivningar och redogörelser använder eleven med viss säkerhet centrala begrepp, teorier och modeller	I beskrivningar och redogörelser använder eleven med säkerhet centrala begrepp, teorier och modeller

4. Genus – observation

Den biologiska skillnaden mellan män och kvinnor gör det lätt att dela in människor i dessa två kön. Men vad är det sedan som kännetecknar män och kvinnor? Vad är manligt och kvinnligt i vår kultur? Det sociala könet tar hänsyn till hur vi formas till att få olika identiteter och könsroller. ”Man föds inte till kvinna, man blir det” säger Simone de Beauvoir.

Med utgångspunkt i litteraturen ska du själv göra en liten undersökning av genus i samhället, nämligen en observation.

- Börja med att läsa litteraturen.
- Bestäm fokusområde till din observation (kroppsspråk, bemötande, språk, uttryck, attityd etc.) och bestäm plats för den.
- Formulera en forskningsfråga, eller ställ dig flera frågor.
- Utför din observation. Beskriv fältet. Anteckna så mycket du kan, gärna vad folk säger.
- En kort tid efter din observation är det viktigt att du går igenom dina anteckningar för att minnas vad du har observerat.
- Nu ska du sätta ihop ditt arbete i en produktion, photostory. Inledning (litteratur), forskningsfråga, fältet, observation, diskussion/analys (samband, slutsats, reflektion, argument).

Genus – observation

	E	C	A
Samhällsförhållanden, strukturer, normer och kategoriseringar av människor (genus: stratifierat samhälle, ojämlikt samhälle, patriarkat...)	Beskriver översiktligt	Beskriver utförligt	Beskriver utförligt och nyanserat
Påverkar människors livsvillkor (könsroller, lön, betyg...)	Beskriver översiktligt	Beskriver utförligt	Beskriver utförligt och nyanserat
Samband och slutsatser	Förklarar enkla samband och drar enkla slutsatser	Förklarar samband och drar välgrundade slutsatser	Förklarar komplexa samband och drar välgrundade slutsatser. Värderar teorier med nyanserade omdömen och argumenterar för deras styrkor och svagheter
Diskuterar attityder, värderingar, handlingar. Argumenterar och reflekterar över kulturmöten och sociala processer	Diskuterar översiktligt Enkla argument, enkla reflektioner	Diskuterar utförligt Välgrundade argument, välgrundade reflektioner	Diskuterar utförligt och nyanserat vVälgrundade och nyanserade argument, välgrundade och nyanserade reflektioner
Begrepp, teorier, modeller (queerteori, genusvetenskap)	Använder med viss säkerhet	Använder med viss säkerhet	Använder med säkerhet
Söker och bearbetar information från olika källor och värderar dessa	Med viss säkerhet, enkla omdömen	Med viss säkerhet, nyanserade omdömen	Med säkerhet, nyanserade omdömen